

Téma 12 - Věřím v Ducha svatého. Věřím v svatou církvev obecnou

Duch svatý pevně připojuje
věřící lid ke Kristu, takže tvoří
jedno jediné tělo v různosti
členů a funkcí.

15.01.2018

PDF ► Věřím v Ducha svatého. Věřím
v svatou církev obecnou

1. Věřím v Ducha svatého

1.1. Třetí osoba Nejsvětější Trojice

V Písmu svatém je Duch svatý nazýván různými jmény: dar, Pán, Duch Boží, Duch Pravdy a paraklétos atd. Každé z těchto slov nám říká něco o třetí osobě Nejsvětější Trojice. Je „dar“, protože Otec a Syn nám ho zdarma posílají: Duch přišel přebývat v našich srdcích (srov. Gal 4, 6); On přišel, aby zůstal s lidmi navždy. Od Něj pochází všechny milosti a dary, z nichž největší je věčný život spolu s ostatními božskými osobami: v Něm máme přístup k Otci skrze Syna.

Duch je „Pán“ a „Duch Boží“, což jsou v Písmu svatém názvy, které se připisují pouze Bohu, protože je Bůh s Otcem a Synem. Je „Duch Pravdy“, protože nás učí všemu, co nám Kristus zjevil, a vede a udržuje církev v pravdě (srov. Jan 15, 26; 16, 13–14).

Je „další“ paraklétos (utěšitel, přímlovce) slíbený Kristem, který je prvním paraklétem (řecký text hovoří o „dalším“ paraklétu a ne o „jiném“ paraklétu, aby ukázal společenství a kontinuitu mezi Kristem a Duchem).

V nicejsko-cařihradském vyznání se modlíme: „*Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem: qui ex Patre [Filioque] procedit. Qui cum Patre et Filio simul adoratur, et conglorificatur: qui locutus est per Prophetas*“ [Věřím v Ducha svatého, Pána a dárce života, který z Otce i Syna vychází, s Otcem i Synem je zároveň uctíván a oslavován a mluvil ústy proroků]. V této větě chtěli cařihradští koncilní otcové (381) použít některé z biblických výrazů, jimiž byl označován Duch. Výrazem „dárce života“ měli na mysli dar božského života daného člověku. Protože je Pán a dárce života, je Bůh s Otcem a Synem a náleží mu tudíž

stejná úcta jako ostatním dvěma božským Osobám. Konečně chtěli koncilní otcové poukázat na poslání, které Duch vykonává mezi lidmi: mluvil skrze proroky. Proroci jsou ti, kteří mluvili ve jménu Boha vedeni Duchem, aby pohnuli svůj lid k obrácení. Zjevitelské dílo Ducha v proroctvích Starého zákona nachází svůj vrchol v tajemství Ježíše Krista, konečném Božím Slovu.

„Je mnoho symbolů, kterými se představuje Duch svatý: živá voda, která vyvěrá z probodeného Kristova srdce a napájí pokřtěné; pomazání olejem, jež je svátostným znamením biřmování; oheň, který proměňuje vše, čeho se dotkne; mrak, temný nebo zářivý, v němž se zjevuje božská sláva; vkládání rukou, jímž se uděluje Duch, holubice, která sestupuje na Krista a zůstává nad ním při křtu“ (Kompendium, 139).

1.2. Poslání Ducha svatého

Třetí osoba Nejsvětější Trojice spolupracuje s Otcem a Synem od začátku plánu naší spásy až do jeho završení; ale v „posledních časech“ – zahájených vykupitelským vtělením Syna – se Duch zjevil a byl nám dán, byl poznán a přijat jako Osoba (srov. Katechismus, 686). Působením Ducha vzal na sebe Boží Syn tělo v nejčistším lůně Panny Marie. Duch ho od počátku pomazal; proto je Ježíš Kristus Mesiášem od začátku svého lidství, to je od samého vtělení (srov. Lk 1, 35). Ježíš Kristus zjevuje Ducha svým učením, plní příslib daný Otcům (srov. Lk 4, 18), předává ho rodící se církvi, když po svém zmrtvýchvstání dýchne na apoštoly (srov. Kompendium, 143). O letnicích byl Duch poslán, aby přebýval v církvi, mystickém Kristově těle, oživoval ji a vedl svými dary a svou přítomností. Proto se také říká, že církev je chrámem Ducha svatého a Duch svatý jako duše církve.

V den letnic sestoupil Duch svatý na apoštoly a první učedníky a ukázal vnějšími znameními oživení církve založené Kristem. „Poslání Krista a Ducha se stává posláním církve vyslané, aby hlásala a šířila tajemství trinitárního společenství“ (Kompendium, 144). Duch uvádí svět do „posledních časů“, do časů církve.

Oživení církve Duchem svatým zaručuje, že se prohloubí, uchová vždy živé a neztratí nic z toho, co Kristus řekl a učil ve dnech, kdy žil na zemi až do svého nanebevstoupení; ¹skrze slavení a udělování svátostí Duch posvěcuje církve a věřící a působí, aby církve neustále přiváděla duše k Bohu. ²

„V nerozdílné Trojici Syn a Duch jsou odlišní ale nerozdělitelní: od počátku do konce časů totiž, když Bůh posílá svého Syna, posílá také svého Ducha, který nás připojuje ke Kristu ve víře, abychom jako adoptivní děti nazývali

Boha „Otcem“ (Řím 8, 15). Duch je neviditelný, ale poznáváme ho skrze jeho působení, když nám zjevuje Slovo a když působí v církvi“ (Kompendium, 137).

1.3. Jak působí Kristus a Duch svatý v církvi?

Kristus prostřednictvím svátostí předává svého Ducha údům svého Těla a nabízí jim Boží milost, která dává plody nového života podle Ducha. Duch svatý rovněž působí udělováním zvláštních milostí některým křesťanům pro dobro celé církve a je Mistrem, který všem křesťanům připomíná, co Kristus zjevil (srov. Jan 14, 25n.).

„Duch buduje, oživuje a posvěcuje církev: Duch lásky znovu dává pokřtěným božskou podobnost, ztracenou následkem hříchu, a dává jim žít v Kristu sám život Svaté Trojice. Posílá je kázat a organizuje je v jejich vzájemných funkcích, aby

všichni přinášeli „plody Ducha“ (Gal 5,22)“ (Kompendium, 145).

2. Věřím ve svatou církev obecnou

2. 1. Zjevení církve

Církev je tajemství (srov. např. Řím 16, 25–27), to je skutečnost, v níž vstupují do společenství Bůh a lidé. Slovo církev pochází z řeckého „ekklesia“, což znamená shromáždění svolaných. Ve Starém zákoně byl tento výraz používán pro překlad výrazu „*quahal Yahweh*“ neboli shromáždění svolané Bohem, aby mu vzdalo náležitý kult. Příkladem toho je shromáždění u Sinaje a shromáždění, k němuž došlo v časech krále Jošiáše, s cílem chválit Boha a navrátit se k čistotě Zákona (reforma). V Novém zákoně má několik významů, v návaznosti na Starý zákon, zvláště však označuje lid, který Bůh svolává a shromažďuje

ze všech končin světa, aby vytvořil shromáždění všech, kteří jsou skrze víru v jeho Slovo a skrze křest Božími dětmi, údy Krista a chrámem Ducha svatého (srov. Katechismus, 777; Kompendium, 147).

V Písmu svatém dostává církev různá jména, přičemž každé z nich zdůrazňuje zvláště některé aspekty tajemství společenství Boha s lidmi. „Boží lid“ je název, který obdržel Izrael. Když se aplikuje na církev – nový Izrael –, znamená to, že Bůh nechtěl spasit lidi odděleně, ale že z nich chtěl vytvořit jeden národ shromážděný skrze jednotu Otce, Syna a Ducha svatého, který by ho poznával v pravdě a svatě mu sloužil.

³Také to znamená, že církev byla vyvolena Bohem, že je viditelným společenstvím, které je na cestě – mezi národy – do své konečné vlasti. V tomto lidu mají všichni důstojnost Božích dětí, společné poslání být solí země a společný cíl, kterým je Boží

království. Všichni se podílí na Kristově královském, prorockém a kněžském poslání (srov. Katechismus, 782–786).

Když říkáme, že církev je „Kristovo tělo“, chceme tím zdůraznit, že sesláním Ducha svatého k sobě Kristus pevně připojuje věřící lid, a to především v eucharistii, přidružuje ho k své osobě skrze Ducha svatého; věřící se vzájemně podporují, rostou spojení v lásce a tvoří jedno jediné tělo v různosti členů a funkcí. Také se tím naznačuje, že zdraví a nemoc jednoho člena se odráží v celém těle (srov. 1 Kor 12, 1–24) a že věřící, jako Kristovy údy, jsou jeho nástroji, skrze něž On působí ve světě (srov. Katechismus, 787–795). Církev je také nazývána „nevěstou Kristovou“ (srov. Ef 5, 26n.), což zdůrazňuje – v rámci spojení církve s Kristem – rozdíl mezi oběma subjekty. Dále ukazuje, že Boží smlouva s lidem je

definitivní, protože Bůh je věrný svým slibům, a že církev mu věrně odpovídá jako plodná matka všech Božích dětí.

Církev je také „chrám Ducha svatého“, protože On žije v těle církve a buduje ji v lásce Božím Slovem, svátostmi, ctnostmi a charismaty. ⁴ Jako Kristus byl skutečným chrámem Ducha svatého (srov. Jan 2, 19–22), tak tento obraz ukazuje, že i každý křesťan je církev a chrám Ducha svatého. Charismata jsou dary, které Duch uděluje každé osobě pro dobro lidí, pro potřeby světa a zvláště pro budování církve. Úlohou pastýřů je charismata rozpoznávat a hodnotit (srov. 1 Sol 5, 20–22; Kompendium, 160).

„Církev nachází počátek a dovršení ve věčném plánu Boha. Byla připravena ve Staré Úmluvě vyvolením Izraele, znamením budoucího sjednocení všech národů.

Byla založena slovy a činy Ježíše Krista, byla uskutečněna především prostřednictvím jeho výkupné smrti a jeho zmrtvýchvstání. Pak byla zjevena jako tajemství spásy skrze vylití Ducha svatého o Letnicích. Bude mít své dovršení na konci časů jako nebeské shromáždění všech vykoupených“ (Kompendium, 149; Katechismus, 778).

Když Bůh zjevuje svůj plán spásy, který je trvalý, zjevuje také, jak ho chce uskutečnit. Tento plán neuskutečnil jedním jediným činem, ale nejprve připravoval lidstvo, aby přijalo spásu, a teprve později se plně zjevil v Kristu. Tato nabídka spásy v božském společenství a v jednotě lidstva byla definitivním způsobem učiněna lidem skrze dar Ducha svatého, který byl vylit do srdcí věřících, a tak nás osobně a trvale spojil s Kristem. Protože jsme děti Boží v Kristu, jsme také bratry ostatních dětí Božích. Neexistuje

žádné bratrství nebo jednota lidského rodu, jež by se nezakládala na společném božském synovství, které nám bylo nabídnuto od Otce v Kristu; neexistuje bratrství bez společného Otce, ke kterému přicházíme skrze Ducha svatého.

Církev nezaložili lidé, není ani ušlechtilou odpovědí lidí na zkušenost spásy uskutečněné Bohem v Kristu. V tajemstvích života Krista, pomazaného Duchem, se naplnily sliby dané v Zákoně prorokům. Rovněž lze říci, že založení církve se překrývá s životem Ježíše Krista; církev nabývá podoby ve vztahu k poslání Krista mezi lidmi a pro lidi. Kristus nezaložil církev v jednom jediném okamžiku, ale zakládal ji po celý svůj život: od vtělení až po svou smrt, vzkříšení, nanebevstoupení a seslání parakléta. Kristus – v němž přebýval Duch – během svého života ukazoval, jaká měla být jeho církev, a postupně vše připravoval. Po

nanebevstoupení byl Duch poslán církvi, stále ji připojuje ke Kristovu poslání a připomíná jí, co jí Pán zjevil. Provádí ji dějinami až k jejich naplnění. On je příčinou přítomnosti Krista v jeho církvi skrze svátosti a skrze Slovo a neustále ji kráší nejrůznějšími hierarchickými a charismatickými dary.⁵ Jeho přítomností se naplňuje Pánův slib, že bude se svými až do konce časů (srov. Mt 28, 20).

2. vatikánský koncil přejal starodávný výraz „společenství“ pro označení církve. Naznačuje se jím, že církev je rozšířením niterného společenství Nejsvětější Trojice na lidi; a že na této zemi je již společenstvím s božskou Trojicí, ačkoliv ještě nebylo plně dovršeno. Církev je kromě společenství také znamením a nástrojem tohoto společenství pro všechny lidi. Skrze ni se podílíme na niterném životě Boha a patříme do Boží rodiny jako

děti v Synu skrze Ducha. ⁶ To se uskutečňuje specifickým způsobem ve svátostech, především v eucharistii, také mnohokrát nazývané *společenství* (srov. 1 Kor 10, 16). Vposledku se také jmenuje *společenství*, protože církev tvoří a určuje prostor křesťanské modlitby (srov. Katechismus, 2655, 2672, 2790).

2. 2. Poslání církve

Církev má ohlašovat a uskutečňovat mezi všemi národy Boží království uvedené Kristem. Na zemi je zárodkem a počátkem tohoto království. Po svém zmrtvýchvstání poslal Pán apoštoly kázat evangelium, křtít, učit a plnit, co On přikázal (srov. Mt 28, 18n.). Pán předal své církvi stejné poslání, jaké mu svěřil Otec (srov. Jan 20, 21). Od počátku církve bylo toto poslání uskutečňováno všemi křesťany (srov. Sk 8, 4; 11, 19), kteří mnohdy došli až k obětování vlastního života, aby ho

splnili. Misionářské Pánovo přikázání má svůj původ ve věčné lásce Boha, který poslal svého Syna a svého Ducha, protože „chce, aby se všichni lidé zachránili a došli k poznání pravdy“ (1 Tim 2, 4).

V tomto misionářském vyslání církve jsou obsažené všechny tři funkce církve na zemi: *munus profeticum* (oznamovat dobrou zvěst o spáse v Kristu), *munus sacerdotale* (účinně zpřítomňovat a předávat život Krista, který zachraňuje skrze svátosti) a *munus regale* (pomáhat křesťanům plnit poslání a růst ve svatosti). Ačkoliv všichni věřící sdílejí stejné poslání, ne všichni mají stejnou úlohu. Někteří z nich byli Pánem vyvoleni, aby vykonávali specifické funkce jako apoštolové a jejich nástupci, kteří jsou svátostí svěcení zvláštním způsobem, odlišným od ostatních, připodobňování Kristu, Hlavě církve.

Protože církev obdržela od Boha spasitelské poslání na zemi pro lidi a byla Bohem uzpůsobena k tomu, aby toto poslání uskutečnila, říká se, že církev je všeobecnou svátostí spásy, neboť má za cíl slávu Boží a spásu lidí (srov. Katechismus, 775). Je všeobecnou svátostí spásy, protože je znamením a nástrojem usmíření a společenství lidstva s Bohem a jednoty celého lidského pokolení.⁷ Rovněž se říká, že církev je tajemství, protože v její viditelné realitě se zpřítomňuje a působí duchovní a božská realita, která je uchopitelná pouze prostřednictvím víry.

Tvrzení, že „mimo církev není spásy“ znamená, že veškerá spása přichází od Krista-Hlavy prostřednictvím církve, která je jeho tělem. Nikdo nemůže být spasen, pokud i přesto, že uznává, že církev byla založena Kristem pro spásu lidí, ji odmítne nebo nevytrvá. Zároveň mohou díky Kristu a jeho církvi dosáhnout věčné

spásy všichni ti, kteří bez jakékoli viny neznají Kristovo evangelium a jeho církev, hledají však upřímně Boha a působením milosti se snaží plnit jeho vůli, poznanou prostřednictvím soudu svědomí. Vše dobré a pravdivé v jiných náboženstvích pochází od Boha, může to připravovat k přijetí evangelia a vést k jednotě lidstva v Kristově církvi (srov. Kompendium, 170n.).

2. 3. Vlastnosti církve: jedna, svatá, všeobecná, apoštolská

Vlastnostmi nazýváme ty prvky, které církev charakterizují. Najdeme je v mnoha vyznáních víry již od starodávných dob církve. Všechny vlastnosti jsou darem od Boha a nesou s sebou úkol, který mají křesťané plnit.

Církev je *jedna*, protože jejím původem a vzorem je Nejsvětější Trojice; protože Kristus – její

zakladatel – obnovuje jednotu všech v jednom jediném těle; protože Duch svatý spojuje věřící s Hlavou, to je s Kristem. Tato jednota se projevuje v tom, že věřící vyznávají stejnou víru, slaví stejné svátosti, jsou spojeni ve stejné hierarchii, mají stejnou naději a stejnou lásku. Církev existuje jako společnost ustanovená a organizovaná ve světě v katolické církvi, řízená Petrovým nástupcem a biskupy ve spojení s ním.⁸ Pouze v ní lze získat plnost prostředků spásy, neboť Pán svěřil dobra Nové smlouvy apoštolskému kolegiu, jehož hlavou je Petr. V křesťanských nekatolických církvích a společenstvích je mnoho posvěcujících a pravdivých dober, které pochází od Krista a vybízí ke katolické jednotě; Duch svatý je používá jako nástrojů spásy, jejichž síla pochází z té plnosti milosti a pravdy, kterou Kristus dal katolické církvi (srov. Katechismus, 819). Členové těchto církví a společenství se připojují ke Kristu křtem, a proto

je uznáváme jako bratry. Je možné růst v jednotě: tím, že se budeme více přibližovat ke Kristu a pomáhat ostatním křesťanům být Mu blíže; tím, že budeme podporovat jednotu v podstatných věcech, svobodu ve věcech vedlejších a lásku ve všem;⁹ tím, že budeme činit Boží dům pro ostatní obyvatelnější; že budeme růst v úctě a respektu vůči papeži a hierarchii, budeme jim pomáhat a řídit se jejich učením.

Ekumenické hnutí je jedním z úkolů církve, jehož prostřednictvím církev hledá obnovení jednoty mezi křesťany v jedné jediné církvi založené Kristem. Je to Pánovo přání (srov. Jan 17, 21). Uskutečňuje se modlitbou, obrácením srdce, vzájemným bratrským poznáním a teologickým dialogem.

Církev je *svatá*, protože Bůh je její tvůrce, protože Kristus se pro ni vydal, aby ji posvětil a učinil ji

posvěcující, protože Duch svatý ji oživuje láskou. Jelikož má plnost posvěcujících prostředků, je povoláním každého jejího člena a cílem veškeré její činnosti svatost. Je svatá, protože neustále vydává plody svatosti na zemi, protože její svatost je pramenem posvěcení jejích dětí – ačkoli zde na zemi se všichni uznávají za hříšníky, kteří potřebují obrácení a očištění. Církev je také svatá díky svatosti dosažené jejími členy, kteří jsou již v nebi – nejvýznačnějším způsobem je to nejsvětější Panna Maria –, kteří jsou jejich vzory a přímluvci (srov. Katechismus, 823–829). Církev může být ještě svatější prostřednictvím úkolu dosáhnout svatosti uskutečňovaném jejími věřícími: osobní obrácení, asketický boj o připodobnění se Kristu, reforma, která pomáhá lépe plnit poslání a vyvarovat se rutiny, očišťování paměti, které odstraňuje mylné

předsudky o ostatních, a konkrétní plnění Boží vůle v lásce.

Církev je *katolická* – to je všeobecná –, protože v ní je Kristus, protože udržuje a spravuje všechny prostředky spásy dané Kristem, protože její poslání zahrnuje celé lidské pokolení, protože obdržela a předává ve své celistvosti poklad spásy a protože má schopnost se včlenit, pozvednout a zlepšit jakoukoliv kulturu. Katolictví roste extenzivně a intenzivně prostřednictvím většího rozvoje poslání církve. Každá partikulární církev, to je každá část Božího lidu, která je ve společenství víry, ve svátostech, se svým biskupem – prostřednictvím apoštolské posloupnosti – utvářena k podobě všeobecné církve a ve společenství s celou církví (jež ji ontologicky a chronologicky předchází), je katolická.

Jelikož její poslání zahrnuje celé lidstvo, každý člověk různým způsobem patří nebo je alespoň zaměřen na katolickou jednotu Božího lidu. Je plně začleněn do církve ten, kdo má Kristova Ducha je spojen pouty vyznání víry, svátostmi, vedením církve a společenstvím. Katolíci, kteří by nevytrvali v lásce, ačkoli by byli začleněni do církve, k ní patří tělem, ale ne srdcem. Pokřtění, kteří neuskutečňují plně zmíněnou katolickou jednotu, jsou v jistém společenství, byť nedokonalém, s katolickou církví (srov. Kompendium, 168).

Církev je *apoštolská*, protože Kristus ji vystavěl na apoštolech, vybraných svědcích jeho zmrtvýchvstání a základu jeho církve; protože za pomoci Ducha svatého učí, opatruje a věrně předává poklad víry obdržený od apoštolů. Také je apoštolská pro svou strukturu, protože je

instruovaná, posvěcovaná a řízená až do Kristova návratu apoštoly a jejich nástupci, biskupy ve společenství s Petrovým nástupcem. Apoštolská posloupnost je předávání poslání a moci apoštolů prostřednictvím svátosti svěcení na jejich nástupce. Díky tomuto předávání se církev udržuje ve společenství víry a života se svým původem, zatímco v průběhu staletí zaměřuje své apoštolské poslání na šíření Kristova království na zemi. Všichni členové církve se podílí, podle různých funkcí, na poslání obdrženém od apoštolů, to je přinášet evangelium do celého světa. Křesťanské povolání je ze své podstaty povolání k apoštolátu (srov. Katechismus, 863).

Miguel de Salis Amaral

Základní literatura

– Katechismus katolické církve, 683–688; 731–741.

- Kompendium Katechismu katolické církve, 136–146.
- Jan Pavel II., enc. *Dominum et vivificantem*, 18–V–1986, 3–26.
- Jan Pavel II., *Katecheze o Duchu svatém*, VIII–XII, 1989.
- Sv. Josemaría, Velký Neznámý. *Jít s Kristem*, 127–138.

Doporučená literatura

- Katechismus katolické církve, 748–945.
- Kompendium Katechismu katolické církve, 147–193.
- Sv. Josemaría, Loajálnost vůči církvi (4–VI–1972). *Milovat církev*.

1Srov. 2. vatikánský koncil, konst. *Dei Verbum*, 8.

2„Slavnostní příchod Ducha svatého o letnicích nebyla jen nějaká

ojedinělá událost. Téměř na každé stránce Skutků apoštolů se o něm mluví – mluví se o tom, jak vede a řídí život a skutky prvního křesťanského společenství (...) Tato skutečnost, s kterou nás seznamuje text Písma svatého, není jen nějakou vzpomínkou na minulost, na jakýsi zlatý věk církve. Je to, přes všechny slabosti a hříchy každého z nás, i skutečná událost, ke které dochází v dnešní církvi i církvi všech dob“ (sv. Josemaría, *Jít s Kristem*, 127n.).

3Srov. 2. vatikánský koncil, *Lumen gentium*, 4 a 9; sv. Cyprián, *De Orat. Dom.*, 23 (CSEL) 3, 285.

4„Až budeš tedy vzývat Boha Otce, vzpomeň si, že to byl Duch, kdo pohnul tvou duší a vnukl ti tuto modlitbu. Kdyby neexistoval Duch svatý, nebylo by v církvi jediné slovo moudrosti nebo vědění, neboť je psáno: Duch dává slovo moudrosti (1 Kor 12, 8)... Kdyby Duch svatý nebyl

přítomen, církev by neexistovala. Jestliže však církev existuje, pak je jisté, že Duch svatý nechybí“ (sv. Jan Zlatoústý, *Sermones panegyrici in solemnitates D.N. Iesu Christi*. Hom. 1, *De Sancta Pentecostes*, č. 3–4, PG 50, 457).

5Srov. 2. vatikánský koncil, konst. *Lumen gentium*, 4 a 12.

6Srov. 2. vatikánský koncil, konst. *Gaudium et spes*, 22.

7Srov. 2. vatikánský koncil, konst. *Lumen gentium*, 1.

8Srov. tamtéž, 8.

9Srov. 2. vatikánský koncil, konst. *Gaudium et spes*, 92.

© *Fundación Studium*, 2016

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
tema-12-verim-v-ducha-svateho-svatou-
cirkev-obecnou/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/tema-12-verim-v-ducha-svateho-svatou-cirkev-obecnou/) (04.08.2025)